

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
בפני כב' השופט משה סובל**

עת"מ 61101-09-14

העותר

באסל בדראן
ע"י ב"כ עו"ד עמאד דקואר

נגד

המשיבים

1. ועדת העררים בבחינה העיונית ממשלתית בפיזיותרפיה
2. ד"ר אמיר שנון – מנהל האגף לרישוי מקצועות רפואיים
3. מדינת ישראל – משרד הבריאות
ע"י פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)

פסק דין

1 העותר נבחן בבחינה הממשלתית בפיזיותרפיה שהתקיימה ביום 11.5.14. ציונו בבחינה היה
2 59 מתוך 100 נקודות, נקודה אחת מתחת לציון העובר (60). בערר שהגיש ביום 3.7.14 על
3 התוצאות, העלה העותר השגות כנגד חמש שאלות בשאלון הבחינה, בהן שאלה מס' 40,
4 לגביה טען בין היתר כי מדובר בשאלה חישובית כאשר "במהלך המבחן היתה הוראה של
5 הבוחנים שישנה אפשרות לשימוש במחשבון בשאלה זו למי שהיה לו מחשבון" דבר שלא
6 ידעתי עליו כאפשרי אלא רק בזמן המבחן". הערר נדחה ביום 30.7.14 בלא הנמקה. משכך
7 פנה העותר ביום 31.7.14 בבקשה לדיון חוזר בערר. משלא נענה פנה למשרד הבריאות
8 במכתבים נוספים, בהם טען בין היתר כי יש לפסול את שאלה מס' 40 בשל ההוראה הסותרת
9 שניתנה לנבחנים באשר לאפשרות השימוש במחשבון. במכתב מיום 10.9.14 דחתה סגנית
10 מנהל האגף לרישוי מקצועות רפואיים את הבקשה, תוך שציינה כי "בזימון לבחינה לא צוין
11 כי לא ניתן להשתמש במחשבון ומרשך לא פנה בעת הבחינה למשגיחים או לנציגי המשרד
12 שנכחו במקום בעניין זה". נגד החלטה זו הוגשה העתירה דנן.
13
14 העותר צירף לעתירה את דף ה"הנחיות לנבחנים" שנשלח אליו על ידי משרד הבריאות יחד
15 עם ההזמנה לבחינה. בסעיף 5 לדף ההנחיות נכתב: "אין להכניס ספרות מקצועית, רשימות
16 כלשהן, מחשבים ניידים או מחשבי כף יד לכל סוגיהם, לאולם הבחינה". לטענתו, לאור
17 הוראה ברורה זו הוא נמנע מלהצטייד לקראת הבחינה במחשבון, והביא עמו לאולם הבחינה
18 אך ורק "עפרונות, מחק ומחדד", כאמור בסעיף 2 לדף ההנחיות. דא עקא, במהלך הבחינה
19 הוא שם לב לכך שאחד הנבחנים ביקש את רשותה של משגיחה במקום להשתמש במחשבון
20 אותו הביא, ובתשובה הודיעה המשגיחה כי כל נבחן שברשותו מחשבון יוכל לעשות בו
21 שימוש, בעוד שאין לעשות שימוש בטלפונים סלולריים. בכך, טוען העותר, הופר השוויון בין
22

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
בפני כב' השופט משה סובל**

עת"מ 61101-09-14

1 הנבחרים, ויש מקום להורות על פסילת שאלה מס' 40 לאור הסתירה בין דף ההנחיות לבין
2 הנחיות המשגיחה תוך כדי הבחינה.
3
4 המשיבים טוענים בתשובתם לעתירה כי העותר לא הלך במהלך הבחינה על כך שאין לו
5 מחשבון, ולא ביקש לשאול מחשבון מנבחן אחר. יחד עם זאת, המשיבים אינם חולקים על
6 הטענה העובדתית של העותר לפיה תוך כדי הבחינה נעשה בפועל, על ידי נבחנים אחרים,
7 שימוש במחשבונים בהתאם לרשות שניתנה על ידי המשגיחה במקום (ראו עמ' 3 שו' 15-13
8 לפרוטוקול). בנסיבות אלה ניצבת גרסת העותר, כאמור בתצהירו התומך בעתירה, ללא גרסה
9 מכחישה מטעם המשיבים, ויש לראות את גרסת העותר כמוכחת.
10
11 אלא שלשיטת המשיבים, גם אם תתקבל גרסתו העובדתית של העותר אין בכך להביא לסעד
12 המתבקש על ידו של פסילת שאלה מס' 40. זאת בשל מספר טעמים. ראשית, הגשת העתירה
13 בשיהוי, ביום 28.9.14, בעוד ההחלטה שדחתה את עררו של העותר ניתנה ביום 30.7.14.
14 שנית, התשובה לשאלה מס' 40 לא הצריכה כלל שימוש במחשבון, שכן מדובר בחישוב
15 אריתמטי פשוט (כמה הם 60% מתוך 120). הידע שנבחן בשאלה זו לא היה אפוא מתמטי,
16 וכל שנדרש היה הכרת הנוסחה לחישוב דופק מטרה. מכל מקום, טוענים המשיבים, גם אם
17 העותר התקשה לבצע ללא מחשבון את החישוב האמור, ברי כי הוא לא נזקק למחשבון כדי
18 לשלול את התשובה המספרית אותה סימן כנכונה, שכן מי שמכיר את הנוסחה הנכונה
19 לחישוב דופק מטרה מבחין בהכרח כי תשובתו של העותר הניחה כי 60% מתוך 120 הם 60,
20 ותוצאה זו שגויה בעליל גם למי שאינו מחזיק בידו מחשבון. שלישית, דף ההנחיות שנשלח
21 לנבחנים כלל לא אסר שימוש במחשבונים במהלך הבחינה אלא רק שימוש במחשבי כף יד או
22 מחשבים ניידים, בהם ניתן לאחסן ידע מילולי איכותי הנכלל בבחינה. לא כן מחשבון פשוט,
23 בו לא ניתן לאחסן מידע, אלא רק לבצע חישובים מתמטיים. השימוש במחשבון שכזה לא
24 נאסר ולא הותר במפורש בדף ההנחיות, שכן בכל מקרה לא היה במחשבון כדי לסייע או
25 לגרוע מיכולת התשובה של הנבחנים.
26
27 אין בידי לקבל טענות אלו של המשיבים. אשר לטענת השיהוי, מאחר שהערר נדחה ביום
28 30.7.14 ללא הנמקה (ובכל מקרה ההחלטה בערר לא צורפה לא לעתירה ולא לכתב
29 התשובה), ורק ביום 10.9.14 נשלחה לעותר החלטה מנומקת בין היתר בנוגע לטענת השימוש
30 במחשבון, אין לומר כי העתירה שהוגשה 18 ימים לאחר מכן, ביום 28.9.14, נגועה בשיהוי.
31 לפיכך יש לבחון לגופה את טענת העותר בדבר הפלייתו לרעה לעומת הנבחנים שהתאפשר
32 להם שימוש במחשבון לשם פתרון שאלה מס' 40. בהקשר זה, אין מקום להיתלות במידת

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
בפני כב' השופט משה סובל**

עת"מ 61101-09-14

1 הקושי המתמטי הכרוך בפתרון השאלה הנ"ל ללא מחשבון. גם אם, כטענת המשיבים,
2 מדובר בחישוב אריתמטי פשוט, עדיין יש להעמיד את כל הנבחרים בנקודת מוצא זהה לצורך
3 עריכת החישוב האמור, ואין להשלים עם מצב שבו חלק מהנבחרים עושים שימוש
4 במחשבוני ומחלק אחר הדבר נמנע. יתר על כן, התנהגותו של נבחן בעת לחץ וחרדה,
5 המאפיינת כידוע בחינות מהסוג הנדון, אינה יכולה להישפט במשקפיים רגילים. במצבים
6 מעין אלה, עשוי נבחן להיכשל גם במשימות טריוויאליות באופן שאינו מבטא בהכרח את
7 כישוריו ויכולתו בדרך כלל. הא ראייה, שמבחינה עובדתית היו נבחנים שביקשו רשות, ובפועל
8 אף עשו, שימוש במחשבון, בעוד שהשאלה היחידה שהצריכה חישוב אריתמטי הייתה שאלה
9 מס' 40.
10
11 נותרה אפוא השאלה האם העותר הועמד במצב שונה מנבחרים אחרים שפתרו את שאלה
12 מס' 40 תוך שימוש במחשבון. כאמור, טענת המשיבים בהקשר זה הינה שדבר לא מנע בעד
13 העותר להביא עמו מחשבון לבחינה – שכן בדף ההנחיות לא נכלל איסור בדבר, אלא אך
14 איסור על הבאת מחשבי כף יד או מחשבים ניידים – ובכל מקרה היה בידי העותר לבקש
15 לקבל מחשבון מנבחן אחר. בטענה זו אין ממש. ההוראה בדף ההנחיות אינה מצויה בחלל
16 ריק, אלא מתבססת על האמור בתקנה 11(ג) לתקנות הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות
17 (סדרי בחינות), תשי"ע-2009, שזו לשונה: "נבחן שיש ברשותו בשעת הבחינה ספר, **מחשב**
18 **מכל סוג**, טלפון סלולרי או אמצעי קשר אחר, רשימה או כתב שהחזקתם אסורה או שהוא
19 עוזר לנבחן אחר או נעזר בו או מפריע לו, רשאי המפקח על הבחינה, אם יש לו יסוד להניח
20 שהנבחן עשה כאמור, להפסיק את בחינתו ולהוציאו מחדר הבחינה" (ההדגשה הוספה). הנה
21 כי כן, קיים איסור מפורש על שימוש במהלך הבחינה ב"מחשב מכל סוג", מונח הכולל בתוכו
22 גם מחשבון (שאף הוא סוג של מחשב), ולא רק על שימוש במחשב כף יד או מחשב נייד. אין
23 לקבל את ההסבר שהעלו המשיבים – לראשונה בדיון בעל פה בעתירה וללא אזכור של הדבר
24 בכתב התשובה על אף שטענה בנדון נכללה בעתירה – הנתלה בכך שתקנה 11(ג) אינה מטילה
25 איסור גורף על שימוש במחשב במהלך הבחינה, אלא איסור המותנה בכך שמדובר ב"מחשב
26 מכל סוג... שהחזקתם אסורה". גם אם יש בניסוח זה כדי להקנות לוועדת הבחינה שיקול
27 דעת להחליט הכנסת מחשב לבחינה, כנטען על ידי המשיבים (ואיני קובע מסקנות בדבר) –
28 במקרה הנוכחי לא הוצגה בפני בית המשפט החלטה כלשהי שקיבלה הוועדה טרם הבחינה
29 לפיה הותר שימוש במחשבון ונאסר שימוש במחשב כף יד. ההסתמכות היחידה של
30 המשיבים הינה על האמור בדף ההנחיות. אלא שדף ההנחיות אינו ממצה את האיסור על
31 הכנסת אמצעי עזר לבחינה, וכך לדוגמה לא נכלל בדף ההנחיות איסור על הכנסת טלפון נייד.
32 בה בעת טוענים המשיבים כי במקום הבחינה נכחה נציגת האגף לרישוי מקצועות רפואיים

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
בפני כב' השופט משה סובל**

עת"מ 61101-09-14

1 אשר "היתה מוסמכת לקבל החלטות של שיקול דעת בזמן המבחן" (עמ' 3 שו' 14
2 לפרוטוקול). ככל שנציגת האגף היא זו שהחליטה לחתיר את השימוש במחשבוני, הרי שאף
3 לשיטת המשיבים מדובר בהחלטה נעדרת סמכות, שכן נציגת האגף אינה ועדת הבחינה. כך
4 גם אם מדובר, כפי שטוען העותר, בהיתר שניתן על ידי המשגיחה במקום, שאף היא אינה
5 ועדת הבחינה. לשון אחרת: נוכח העמימות של המונחים "מחשבים ניידים או מחשבי כף יד
6 לכל סוגיהם", המופיעים בדף ההנחיות, ונוכח האיסור הגורף בתקנה 11(ג) על הכנסת
7 "מחשב מכל סוג" למקום הבחינה, צריכה הייתה ועדת הבחינה לספק מראש הבהרות טובות
8 וממוקדות יותר באשר לאפשרות העזרות הנבחרים במחשבוני. משהדבר לא נעשה,
9 והעמימות נותרה עד לתחילת הבחינה, כאשר רק במהלך הבחינה הובהר לראשונה כי יהיה
10 ניתן לעשות שימוש במחשבוני, הרי שהופר השוויון בין מי שהביא עמו מחשבון לבין מי
11 שפירש – כמו העותר – את התקנה ואת ההנחיה באופן האוסר שימוש במחשבון. יש בכך
12 להצדיק את פסילת שאלה מס' 40.

13
14 אין לקבל גם לא את טענת המשיבים בדבר האפשרות שעמדה לעותר לשאול מחשבון מנבחן
15 אחר. ראשית, תקנה 11(ג) הנ"ל מאפשרת להפסיק את בחינתו של נבחן הנעזר בנבחן אחר
16 "או מפריע לו". בקשה של נבחנים מנבחנים אחרים להעמיד לרשותם מחשבוני שבידיהם,
17 עשויה בנקל להתפרש כהפרעה. שנית, ענייננו אינו בהערכת מהלכיו של העותר בדיעבד,
18 לאחר שהתחוויר מערך העובדות והוראות הדין, אלא בהתחזקות אחר אומד דעתו של נבחן
19 המצוי בלחץ הבחינה ואינו מפעיל בהכרח את שיקול דעתו בצורה מיטיבית. ממילא, בהקשר
20 של בחינת טענת ההפליה אין לזקוף בדיעבד לחובת העותר הימנעות מנקיטת יוזמה לקבלת
21 מחשבון מנבחן אחר, גם אם היה הדבר אפשרי מבחינה אובייקטיבית.

22
23 נוכח כל האמור העתירה מתקבלת כך שנפסלת שאלה מס' 40 בבחינה הנדונה.

24
25 הטענה באשר לאפשרות השימוש במחשבון לא נכללה אלא בחלק מפניותיו בכתב של העותר
26 למשיבים. מטעם זה החלטתי להימנע מפסיקת הוצאות לטובת העותר.

27
28 **ניתן היום, ט"ז חשוון תשע"ה, 09 נובמבר 2014, בהעדר הצדדים.**

משה סובל, שופט

29

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
בפני כב' השופט משה סובל**

עת"מ 61101-09-14

1

5 מתוך 5